

TEZĂUR LITURGIC
15 IANUARIE

VIATA
SF. CUVIOS
PAVEL
DE LA
THEBAIDA

VIETILE SFINȚILOR-01
ROMAN, 2001

VISTULA SEMPTILOR

PE
IANUARIB

Pomenirea Cuviosului Părintelui nostru Pavel Tebeul

(15 ianuarie)

Cuviosul Antonie, viețuind în pustiul Egiptului cu ucenicii săi, după cum ne-au povestit Macarie și Plotin, ucenicii lui, care l-au și îngropat, că la nouăzeci de ani ai vieții bătrînului, i-a venit dor să se ducă în pustia cea mai dinăuntru, ca să vadă dacă s-ar afla vreun rob al lui Dumnezeu, care mai înainte de dînsul să se fi sălășluit în pustia aceea, și să fi ales o viață ca a lui, depărtată de oameni; deci, într-acel pusti, cinci ani rugîndu-se lui Dumnezeu, ca să nu-i treacă cu vederea rugăciunea lui, într-o zi a auzit un glas, zicîndu-i: "Antonie, este un rob al lui Dumnezeu mai înainte și mai desăvîrșit decît tine, la care de vei merge, îl vei afla în pustia cea mai dinăuntru. Deci, scoală-te degrabă și te sîrguiește a merge la dînsul, mai înainte de a se duce el către Domnul!"

Acestea auzindu-le bătrînul, îndată luîndu-și toiagul său cel de finic, s-a dus degrabă în pustie, să apuce în viață pe cel dorit, de care i se vestise lui. Fiind arșița mare la amiază, încît și pietrele ardeau în acea pustie, și neștiind calea care duce către sfîntul cel arătat lui, bătrînul a slăbit cu trupul, dar nu și cu duhul, căci nu s-a întors din

calea ce o începuse și se ruga lui Dumnezeu, zicînd: "Doamne, Dumnezeul meu, povățuiește-mă în calea cea dreaptă, și învrednicește-mă a vedea în trup pe robul tău, și să nu mă lași să pier în această pustie".

Deci, nu după multă vreme, a văzut un om cu asemănare de cal, pe care făcătorii de stihuri îl numesc centaur, pe care văzîndu-l, s-a înarmat cu mîntuitorul semn al Crucii și cu îndrăzneală l-a întrebat: "Ascultă tu, în care parte locuiește robul lui Dumnezeu?". Iar fiara plecîndu-se la cuvîntul sfîntului și neputînd să grăiască cu glas, i-a arătat cu mîna partea în care trebuia să meargă spre robul lui Dumnezeu, apoi a fugit cu grabă de la Cuviosul Antonie. Bătrînul s-a minunat de chipul cel de fiară și mergea spre partea unde i-a arătat acesta cu mîna. Însă într-o zi diavolul, spre înfricoșarea lui s-a închipuit, ca să împiedice drumul sfîntului, ori cu adevărat era centaur, precum spun grecii, că în acea pustie se găseau niște fiare ciudate ca acestea; iar această fiară Dumnezeu a trimis-o pentru povățuirea robului său.

Venind la un loc pietros, a văzut o altă fiară, care avea asemănare omenească pînă la brîu, iar cealaltă parte a trupului era de fiară, adică picioare de capră și coarne în cap. De vederea acesteia

minunându-se bătrînul și cu credință neîndoită fiind înarmat, fără frică a întrebat, zicînd: "Cine ești tu?" Iar fiara, aducîndu-i poame de finic din cale, ca semn de pace, îi zicea: "Sînt un muritor din cei ce locuiesc în pustie, pe care neamurile cele întunecate cu rătăcirea numindu-ne satiri, între zeii lor ne-au cinstit. Dar sînt trimis de la turma mea, să slujesc ție ca să te rogi pentru noi Stăpînului celui de obște, pe care l-am cunoscut că a venit în lume și în tot pămîntul a ieșit vestirea lui".

Unele ca acestea grăind fiara, ostenitul călător își uda fața sa cu lacrimi de bucurie; căci se bucura de slava lui Hristos și de pierzarea satanei și se minuna, cum a putut să înțeleagă vorba satirului. Lovind cu toiagul în pămînt, zicea: "Vai ție, cetatea Alexandriei, care în loc de Dumnezeu cinstești slujeniile! Vai ție, cetate păcătoasă, în care din toată lumea s-au adunat diavoli! Ce răspuns vei da, căci și fiarele mărturisesc puterea lui Hristos, iar tu nălucirile cele din pădure ca pe zei le cinstești".

Acestea zicîndu-le sfîntul, fiara a fugit în pustie. Despre acea fiară nimeni să nu socotească că este lucru neadevărat, fiindcă și în vremea împăratului Constanțiu (337-361) o fiară ca aceea, cu asemănare omenească, ce se numea satir, a fost

dusă vie în Alexandria, spre marea mirare a tot poporul; iar după ce a murit, ca să nu putrezească îndată trupul ei, îmbălsămîndu-l, l-au trimis în Antiohia, la împărat, ca să-l vadă.

Acum să ne întoarcem la povestirea dinainte. Umblînd bătrînul prin acea pustie neumblată, nimic altceva nu vedea fără numai urme de fiară, ostenindu-se în călătorie două zile și petrecînd cealaltă noapte în rugăciune, nu știa unde să se întoarcă. Apoi luminîndu-se de ziua a treia, a văzut o leoaică suindu-se spre vîrfurile muntelui cu multă grabă, căreia de departe urmîndu-i, a venit aproape de peștera în care locuia Sfîntul Pavel, plăcutul lui Dumnezeu.

Văzînd bătrînul peștera, s-a bucurat, iar cel ce locuia într-însa, simțind venirea lui Antonie, a închis ușa. Bătrînul apropiindu-se, a bătut, dar nu i s-a răspuns, însă el stătea afară, bătînd fără spor. Deci, văzînd că nu i se deschide ușa, a căzut înaintea peșterii și pînă la al șaptelea ceas s-a rugat să i se dea voie să intre înăuntru, ca să vadă pe acela pe care cu atîta osteneală l-a căutat. El zicea: "Deschide-mi, robule al lui Hristos, deschide-mi; tu știi cine și de unde sînt și pentru ce am venit, toate le știi, Dumnezeu descoperindu-ți ție. Deci și eu știu că nu sînt vrednic să văd sfînta ta față, însă de nu te voi vedea, nu mă voi

duce de aici; nu te ascunde pe tine, căci Dumnezeu te-a arătat mie. Pe fiare le primești, iar pe om pentru ce îl gonești? Te-am căutat și te-am aflat, bat ca să mi se deschidă, iar de nu-mi vei deschide, apoi voi muri pe pragul tău și vei îngropa aici trupul meu".

Și altele multe grăind el cu lacrimi și ca pe un nemilostiv socotindu-l, păcătosul lui Dumnezeu a răspuns dinăuntrul peșterii, zicându-i: "Cine ești tu, care plîngi aici? Te minunezi că nu-ți deschid și te lauzi că vei muri pe prag?" Așa zicându-i sfântul, a deschis ușa și cuprinzându-se unul pe altul, se sărutau cu lacrimi și pe nume se chemau; pentru că Dumnezeu fiecăruia dintre ei le descoperise numele. Șezînd ei, părintele Antonie a zis: "Bucură-te Pavele, vasul alegerii și stîlpul cel de foc, locuitorule al pustiei".

Zis-a lui și Avva Pavel: "Bine ai venit soare, care luminezi toată lumea, povățuitorule al celor ce se mîntuiesc, gura lui Dumnezeu, care din pustie ai făcut cetăți și pe diavolul l-ai gonit dintr-însa. De ce te-ai ostenit atîta pentru un om păcătos și nevrednic? Iată, vezi un bătrîn învechit de zile și cu căruntețile acoperite; vezi un om care îndată va fi praf și cenușă, dar de vreme ce dragostea toate poate să le facă, spune-mi, te rog, cum se află neamul omenesc acum? Cum împărtășește lumea?"

Se mai află cei ce se țin de rătăcirea idolilor, și mai sînt prigoniri asupra creștinilor?". Iar Antonie a zis: "Cu rugăciunile tale lumea se ține; prigoanele contra creștinilor au încetat și Biserica laudă pe adevăratul Dumnezeu. Dar de vreme ce ai pomenit de prigoane, mă rog ție pentru Domnul, să nu ascunzi de mine cele despre tine și toate să-mi spui: pentru care pricină ai ieșit din lume și ai venit în această adîncă pustie?".

Iar Sfîntul Pavel a început a-i spune: "Eu m-am născut în Tebaida și am avut o soră, pe care părinții, fiind încă vii, au însoțit-o cu bărbat; iar pe mine m-au învățat carte elinească și latinească, precum și dreapta credință, singuri ei fiind dreptcredincioși. Dar sfîrșindu-și nevrednica viață, ne-au împărțit averea, care era foarte multă; iar după moartea lor, bărbatul sorei mele, fiind lacom, a poftit și partea mea, și gîndea să mă dea ca pe un creștin la păgînul voievod spre chinuire, ca astfel prăpădindu-mă din această viață, să-mi ia moștenirea. Atunci erau împărații Deciu (249-251) și Valerian (253-259), care chinuiau pe toți cei ce mărturiseau pe Hristos, și era frică mare prin toată Tebaida, de vreme ce erau cumplite chinuri.

În acea vreme a fost prins de păgîni un tînăr creștin, pe care l-au chinuit mult; dar după ce n-au putut să-l întoarcă de la credința lui Hristos,

mai pe urmă l-au pus într-o grădină mult înflorită și frumos mirositoare, întinzându-l pe un pat frumos, cu fața în sus; apoi i-au legat mâinile și picioarele cu frînghii moi și ducându-se toți, au trimis la dînsul o fecioară tînără, ca să-l poată înșela spre amestecarea necurată; iar necurata fecioară cuprinzîndu-l și sărutîndu-l, ba încă lucrul cel mai de rușine, ce mi-e greu a-l spune, căutînd părțile cele ascunse ale trupului său, îl îndemna spre păcatul cel necurat; dar ce a făcut viteazul pătimitor, care suferise atîtea chinuri?

Văzîndu-se amăgit de patimă și simțînd tulburarea trupului întru sine, a strîns tare cu dinții limba sa, a tăiat-o și a aruncat-o în obrazul desfrînteii și îndată cu durerea cea mare a potolit patima; iar cu sîngele a umplut obrazul și hainele acestei femei și astfel, cu darul lui Hristos, a biruit amăgirea.

Încă și pe un alt tînăr care era neclintit în credința crești-nească, după multe chinuri, l-au uns cu miere peste tot trupul gol și l-au pus în arșița soarelui, avînd mâinile legate la spate, ca rănindu-se de albine, de viespi și de gărgăuni, să fie silit a jertfi idolilor; dar răbdătorul de chinuri cel viteaz, deși era rănit peste tot trupul și plin de sînge, încît nici chip de om nu avea, de Hristos nu s-a lepădat.

Acestea văzînd eu, iar bărbatul sorei mele mîniindu-se mai mult, încît nici lacrimile sorei, nici legătura rudeniei n-au putut să-l domolească, i-am lăsat aceluia toate și am fugit în această pustietate; apoi venind încet, povătuindu-mă de Dumnezeu pînă aici, am aflat această peșteră, în care aveam și apă înăuntru și cunoscînd că Dumnezeu mi-a dat acest loc spre petrecere, m-am sălășluit aici și petrec avînd hrană de finice, iar haina din frunze".

Sfîntul povestind acestea, iată a zburat un corb aruncîndu-i o pîine întregă, pe care punînd-o înaintea lor încetișor, a zburat în văzduh. Atunci, fericitul Antonie minunîndu-se de aceasta, Sfîntul Pavel a grăit: "Iată, Domnul a trimis prînz, nouă, robilor săi, fiind milostiv și iubitor de oameni. Iată, sînt 70 de ani de cînd primesc jumătate de pîine, iar de la a ta venire Domnul Hristos a îndoit merticul ostașilor Săi. Deci, luînd sfinții acea pîine, se invitau unul pe altul ca s-o binecuvînteze și s-o frîngă, unul pe altul mai mare făcîndu-se cu cinstea.

Sfîntul Pavel cinstea pe Cuviosul Antonie ca pe un oaspete, iar Cuviosul Antonie cinstea pe Sfîntul Pavel ca pe stăpînul casei și ca pe unul mai bătrîn cu anii; și era între dînșii întrecere de iubire. Apoi, fericitul Pavel a apucat pîinea de o parte, iar pe

cealaltă parte a pus-o în mâinile părintelui Antonie și îndată pîinea singură s-a frînt prin mijloc și fiecare și-a luat partea sa.

Drept aceea, șezînd lîngă izvor, robii lui Hristos au mîncat și s-au săturat, și au băut din izvorul acela apă curată și foarte dulce; după aceea, făcînd mulțumire, au șezut iarăși și au vorbit toată noaptea pînă dimineața. Iar făcîndu-se ziuă, Sfîntul Pavel a zis prietenului Antonie: "De mult mi-a arătat Dumnezeu mie, frate, că sălășluiești în părțile acestea și voiam să te am slujitor cu mine, ca împreună să slujim sfîntului nostru, dar fiindcă vremea adormirii mele a venit, pe care totdeauna am așteptat-o, dorind ca să viețuiesc cu Hristos, de aceea Domnul te-a trimis la mine, ca să îngropi smeritul meu trup și să-l dai pămîntului".

Acestea auzind Antonie, tînguindu-se cu lacrimi, zicea: "Nu mă lăsa, părinte, singur, ci primește-mă împreună călător cu tine". Iar el a zis: "Nu ți se cade să cauți singur ale tale, ci pe cele ce sînt ale aproapelui; deci, de folos îți este ca, lepădînd greutatea trupului, să urmezi Mielului la ceruri; apoi și celorlalți frați le este de folos, ca de la tine încă să se mai povățuiască și să se mai întărească; dar te rog spre a te sîrgui și a merge în mînăstirea ta și să-mi aduci mantia pe care Atanasie episcopul ți-a dăruit-o, ca să învelești cu aceea

trupul meu". Aceasta o dorea fericitul Pavel, nu că acea mantie îi trebuia - pentru că nu se îngrijea dacă trupul se va îngropa gol sau acoperit, căci în pământ putrezește, el care atîta vreme cu frunze de finic se îmbrăca, - ci, ca fără tulburare, sufletul lui să iasă din trup, de aceea îl trimitea la mînăstire pe părintele Antonie.

Drept aceea, Antonie s-a minunat auzindu-l pe el grăind despre Atanasie și despre mantia aceluia, ca și cum vedea pe Însuși Hristos în Pavel și pe Dumnezeu care locuia într-însul cinstind; apoi nimic mai mult nu îndrăznea a răspunde, ci tăcînd și lăcrimînd, i-a sărutat fața și mîinile și se sîrguia a săvîrși porunca; deci, chiar nevrînd, a pornit la mînăstire, deși era obosit cu trupul, iar cu duhul biruia anii bătrîneților sale. Venind el în chilia sa, l-au întîmpinat cei doi ucenici ai lui, zicîndu-i: "Unde ai zăbovit atîta vreme, părinte?" Iar el a răspuns: "Vai mie, fiii mei, vai mie păcătosului, care sînt numai de formă monah și numai nume de monah port; dar am văzut pe Ilie, am văzut pe Ioan în pustie, cum și pe Pavel în Rai l-am văzut".

Deci, vrînd ucenicii ca să audă ceva mai mult de la dînsul și rugîndu-l ca cu încredințare să le spună lor despre aceasta, el punîndu-și mîna la gură, a zis: "La tot lucrul este vreme, adică vreme a grăi și vreme a tăcea". Apoi, luîndu-și mantia și hrană de

cale neluându-și, iarăși a ieșit, alergînd degrab în pustie, vrînd să apuce viu pe sfîntul, pentru că se temea ca nu cumva zăbovind el, Sfîntul Pavel să-și dea datoria Domnului fără de dînsul.

Iar a doua zi, la al treilea ceas, mergînd Avva Antonie, a văzut în văzduh cetele îngerești și soboarele proorocilor și ale apostolilor, iar în mijloc era sufletul Sfîntului Pavel, mai curat decît soarele, suindu-se spre cer; atunci îndată a căzut la pămînt și presărîndu-și capul cu nisip, se tînguia și striga: "Pentru ce, Pavele, m-ai lăsat? Pentru ce te duci fără sărutarea cea de pe urmă? Atît de tîrziu te-ai făcut cunoscut mie și atît de repede ai plecat de la mine?".

Pe urmă, fericitul Antonie adeverea că a trecut cu atîta grăbire pe cealaltă cale, ca și cum ar zbura prin văzduh înaripat, încît nici călcarea pe pămînt n-o simțea de alergarea cea repede, și îndată s-a aflat în peșteră; acolo văzînd pe sfîntul cu genunchii plecați și cu mîinile în sus ridicate, apoi avînd capul drept în sus, socotea că este viu și face rugăciune și stătea cu dînsul împreună. Dar trecînd un ceas, și de vreme ce nu auzea glasul cel de rugăciune, nici obișnuitele suspinuri, s-a apropiat de dînsul și l-a aflat mort; deci, a înțeles că trupul sfîntului bărbat dă și după moarte datornica închinăciune.

Cu multă plîngere și tînguire sărutînd sfîntul lui trup, l-a învelit cu mantia cea adusă și a început a cînta psalmii cei cuviincioși de îngropare, după obiceiul creștinesc; și nu se pricepea cum ar putea să îngroape pe sfîntul, de vreme ce nu adusesese nici o unealtă, ca să sape mormîntul și zicea întru sine: "Oare la mînăstire să mă întorc după unelte, cale de trei zile, sau aici să rămîn? Dar nimic fără unelte nu pot să fac. Deci, voi rămîne aici și voi muri, precum se cade, lîngă ostașul Tău, Hristoase, și căzînd, îmi voi da răsufierea cea de pe urmă alături de el".

Unele ca acestea gîndindu-le el cu mintea, iată doi lei din pustia cea mai dinăuntru veneau răcnind, ca și cum plîngeau pentru lipsa sfîntului. Iar Antonie mai întîi s-a înfricoșat puțin, după aceea văzînd pe fiare blînde ca mieluseii, tăvălindu-se lîngă trupul sfîntului și arătînd jalnică tînguire, se mira de bunul obicei al fiarelor acelora; iar ei au început cu unghiile lor a săpa pămîntul și săpînd groapa destul, iarăși au venit la trupul sfîntului, ca și cum i-ar fi dat cea mai de pe urmă sărutare; apoi, venind la Cuviosul Antonie, îi lingeau mîinile și picioarele lui, ca și cum cereau rugăciune și binecuvîntare de la dînsul. Iar cuviosul lăuda pe Hristos, căci și fiarele slăvesc pe Dumnezeu, și zicea: "Doamne, fără de a Căruia voie nici frunza din copac și nici una din păsări nu cade pe pămînt, dă

fiarelor acestora binecuvîntarea Ta, precum știi Tu". Și făcînd cu mîna, le-a poruncit să se ducă în pustie.

Deci, ducîndu-se fiarele, Avva Antonie a îngropat cinstitul trup al Sfîntului și Cuviosului părinte Pavel, întîiul viețuitor al pustiei, care avea anii vieții lui o sută și treisprezece. După îngroparea sfîntului, Avva Antonie a petrecut noaptea următoare deasupra mormîntului lui, plîngînd și rugîndu-se. Iar a doua zi, întorcîndu-se la mînăstirea sa, a luat haina Sfîntului Pavel cea împletită cu frunze de finic și venind în chilia sa, a spus toate cu de-amănuntul ucenicilor săi, spre folos. Iar haina aceea de frunze de finic atît de mult o cinstea, încît numai de două ori se îmbrăca cu dînsa, la praznicul Sfîntelor Paști și în ziua Cincizecimii.

Cu ale acestor Cuvioși părinți, Pavel și Antonie și cu sfintele lor rugăciuni, ne rugăm să ne învrednicească și pe noi în partea plăcuților Săi, Hristos Dumnezeuul nostru, Căruia împreună cu Tatăl și cu Sfîntul Duh, I se cuvine cinste și slavă, în veci. Amin.

